

Krúdy Gyula és a 352 éves hegedű

A születésének 100. évfordulóján országosan ünnepelt író, Krúdy Gyula megemlézése a címben egészen természetes. Aki a Magyar Irodalmi Lexikon első kötetét felüti, megtudja, hogy Krúdy Gyula Nyíregyházán született 1878. október 21-én, és Budapesten halt meg 1933. május 12-én. Író, hírlapiíró, a magyar prózaírás kiváló mestere volt. 1896-ban költözött Budapestre, ahol haláláig élt és dolgozott. Munkái számtalan kiadást értek meg, most is folyamatosan van életművének összefoglaló kiadása. Mi, szabolcsiak jogosnak érezzük Katona Bélának, a Szabolcs-Szatmári Szemle augusztusi számában megjelent megállapítását: „Amennyire megnyugtatónak érezzük a Krúdy-életmű kiadásának helyzetét, annyira nem lehetünk — a nem lebecsülendő teljesítmények ellenére sem — elégedettek a Krúdy-kutatás eredményeivel.”

Legyen szabad ehhez az alábbi adalékkal hozzájárulni. Olvasói jól tudják, hogy Krúdy Gyula szerette a zenét, a szórakozást, vidám ember volt, egyes alkotásai jól tükrözik ezt. Maga sem tagadta, hiszen ezek az alkalmak bizonyosan segítették írói tevékenységében is.

A címben idézett öreg hegedű szerepet játszott mindebben. Hogy miként, azt mondja el saját szavaival a hegedű jelenlegi tulajdonosa. Benczi Jenő, a Szabolcs étterem 49 éves primása, a szórakoztatózenészek megyei szb-elnöke.

— Nézze, olyan hegedűtöket készítettem, amelyben két hegedű fér el. Az egyik azonban nemcsak színének sötét tónusával különbözik a másiktól, hanem hallgassa meg ugyanabból a kézből, mennyire más tónusú ennek a zenéje, mennyivel más a hangja a 352 éves hegedűnek, mint a 19 évesnek. És nézzen bele, olvassa el, ami ide van írva. „Mathias Thiel fecit anno 1628”, vagyis Thiel Mátyás készítette 1626-ban.

— Soha nem felejttem el, hatéves koromig háromnegyedes hegedűn játszottam. Hato-

dik születésnapom volt, amikor édesapám, aki cimbalmos volt, ünnepélyes keretek között, meghitt családi körben az ebédnél átadta, illetve nekem ajándékozta nagyapám hagyatékát. Ezt a hegedűt, amit most a kezében tart. Nagyon örültem az ajándéknak, de akkor még nem tudtam, hogy milyen történeti értéket kaptam ajándékba. Mindez az Epereskert utca 52. szám alatt történt.

— Nagyapám, Benczi Gyula, a híres primás jó barátságba keveredett Krúdy Gyulával, nemcsak mint muzsikussal és mint író, hanem mint ember az emberrel. Nagyapám már Krúdy diákoskodása idején híres primás lehetett, hiszen a színházunk ünnepélyes megnyitóján 1894. február 6-án Benczi Gyula és zenekara játszott a Hunyadi nyitányt. Egyszer egy banketten nagyapám a 13 tagú zenekarával oly élménytadóan játszhatott, hogy az orosz cári udvar egyik jelen levő képviselője fellelkesedett muzsikájukon, felírta nagyapám nevét, és később egy fél évig a cár házimuzsikusként zenekarával együtt az udvarnál játszott. Krúdyt nagyon érdekelte mindez, és amikor nagyapám visszatért a cári udvarból, Krúdy Bécsbe vitte a nagyapámát és három napot együtt töltöttek ott. Minden élményét el kellett mesélnie Krúdynak. Hiszen, ha együtt voltak Budapesten, akkor is napokat beszélgettek át.

— Az író vitte fel Budapestre nagyapámát, ahol aztán zenekarával az Erkébén játszott. Amikor a primások versenye zajlott le a fővárosban, Krúdy Gyula nagyon drukolt a zenekarnak, és nagy ünnep volt, amikor Benczi Gyula és Banda Marci megosztva kapták az első díjat. Akkoriban három nevezetessége volt Nyíregyházának: a 302 éves Aranyas patika, Krúdy Gyula és Benczi Gyula. Amikor Krúdy hazajött nyaralni, megátírta nagyapámát, mint barátját, a Sóstón levő Svájci-lakba is. Mindig Dankó Pista nőtáit kérte tőle, azokat szerette.

— Amikor Krúdy Gyulának

Benczi Jenő a 352 éves hegedűvel

névnepja, vagy születésnapja volt, nagyapám zenekarával mindig az otthonában játszott, Krúdy ehhez ragaszkodott. Amikor viszont nagyapám súlyos beteg lett, az író felkereste otthonában, vigasztalta, és megkérte játssza el neki a Repülj fecském! Nagyapám beteg, szívesen eleget tett a kérésnek, s ezen az öreg hegedűn játszott a nótát. Egyikük sem sejtette, hogy utóljára hallja az író nagyapám játékát.

— Most tudom már igazán értékelni e hegedű felbecsülhetetlen értékét, amikor ennek a nagy írónak a centenáriumát ünnepli az ország. Szeretnék Nyíregyházán a megemlékező ünnepség műsorában játszani azon a hegedűn, amellyel nagyapám oly sokat játszott Krúdy Gyulának. Különben városunk nagy szülöttének nem egy művét olvastam, hiszen ez nálunk családi hagyomány.

— Hogy mi lesz a 352 éves hegedűvel? Most a centenárium alkalmából kijelentem, itt a zenekarom előtt, hogy ha már ujjaim felmondták a szolgálatot, a magyar államnak adományozom azzal a kéréssel, hogy Dankó Pista hegedűje mellett kapjon helyet a múzeumban. Ha nagyapám élne, úgy gondolom, ő is helyeselné elhatározásomat.

Kecskovszky József